

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
İÇİNDEKİLER	7
KISALTMALAR	13
GİRİŞ	15

BİRİNCİ BÖLÜM

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KAVRAMI-MUHTEVASI-TEORİLERİ- ÇEŞİTLİ BOYUTLARI VE İFADE BİÇİMLERİ

I. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KAVRAMI	21
A. Kavram Çeşitliliği.....	21
B. Kavramın Kullanılışı ve Tanım	22
II. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN ÇEŞİTLİ BOYUTLARI.....	27
A. İfade Özgürlüğünün Niteliği.....	27
B. İfade Özgürlüğünün Diğer Özgürlikler ile İlişkisi	28
C. İfade Özgürlüğünün Hakların Sınıflandırılmasındaki Yeri	31
D. İfade Özgürlüğü ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Dinamik Yorum Yöntemi	33
E. İfade Özgürlüğü ve Yeni Teknolojiler	36
F. Devletin Negatif ve Pozitif Yükümlülüklerinin İfade Özgürlüğü Boyutu	39
1. Genel Olarak Devletin Negatif ve Pozitif Yükümlülükleri	39
2. İfade Özgürlüğü Bağlamında Devletin Negatif ve Pozitif Yükümlülükleri	41
a. Devletin Negatif Yükümlülükleri	41
b. Devletin Pozitif Yükümlülükleri	42
III. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN KAPSAMI.....	44
A. İçerik Yönünden	44
B. İfade Özgürlüğünün Öznesi Yönünden	49
C. Kullanılan Araçlar Yönünden.....	50
IV. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN UYGULAMADA ÖNEMİ.....	53
V. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ TEORİLERİ.....	55
A. Genel Olarak	55
B. Demokrasiye Dayanan Teori.....	55
C. Kendini Gerçekleştirme Teorisi	58
D. Gerçekliğin Keşfedilmesi Teorisi	59
VI. İFADE BİÇİMLERİ.....	61

A.	Siyasi İfadeler	61
1.	Genel Olarak	61
2.	İfade Özgürlüğü ve Demokratik Tartışma Ortamı	62
3.	Siyasi İfade Özgürlüğüne Getirilen Korumanın Kapsamı	63
4.	İfadenin Muhatabı Olarak Siyasi Kişiler	64
5.	İfadenin Sahibi Olarak Siyasi Kişiler	67
B.	Sanatsal İfadeler	69
1.	Sanatsal İfade Özgürlüğünün Niteliği	69
2.	Sanatsal İfade Özgürlüğünün Kapsamı	71
a.	Genel Olarak	71
b.	Sanatsal İfade, Kamusal Figürler ve Kitlesel Protestolar	71
c.	Sanatsal İfade ve Edebi Eserler	73
d.	Sanatsal İfade ve Hiciv	75
e.	Sanatsal İfade ve Kültürel Değerler	76
3.	Sanatsal İfade Özgürlüğünün Sınırları	77
a.	Başkalarının Dini Değerlerinin Korunması	77
b.	Ahlakın Korunması	78
c.	Sınırlama Sebepleri ve Devletin Takdir Marjı	79
C.	Ticari İfadeler	82
1.	İfadenin İçeriği	82
2.	İfadenin Kapsamı	83
a.	Haksız Rekabet İçeren İfadeler	83
b.	Ticari Reklam İçeren İfadeler	85
c.	Kamusal Yarara Katkı Sağlayan İfadeler	88
D.	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. Maddesi Kapsamı Dişındaki İfadeler	90
1.	Şiddete Teşvik Söylemi	90
2.	Nefret Söylemi	92

İKİNCİ BÖLÜM

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN UNSURLARI VE SINIRLANMASI

I.	İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN UNSURLARI	97
A.	Görüş (Kanaat) Sahibi Olma Özgürlüğü	97
B.	Bilgi ve Fikir Alma Özgürlüğü	99
1.	Tanım	99
2.	Bilgi ve Fikir Alma Özgürlüğünün Önemi	100
3.	Resmi Belgelere Erişim Olanağı	102
4.	Bilgi ve Fikir Alma Özgürlüğünün Kapsamı	104

a.	Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı Bakımından	105
b.	Ifade Özgürlüğü Hakkı Bakımından	109
C.	Bilgi ve Fikir Verme Özgürlüğü.....	114
1.	Bilgi ve Fikir Verme Özgürlüğünün Niteliği	114
2.	Bilgi ve Fikir Verme Özgürlüğünün Kapsamı.....	115
3.	Bilgi ve Fikir Verme Özgürlüğünün Kullanılmasında Basının Rolü	116
II.	AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NE GÖRE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN KULLANILMASININ SINIRLANMASI	119
A.	Genel Olarak	119
B.	Ifade Özgürlüğünün Sınırlanması Koşulları	123
1.	Sınırlamanın Yasayla Öngörülmesi	123
a.	Hukukun Üstünlüğü İlkesinin Aracı Olarak Yasa.....	123
b.	Yasa Kavramının Farklı İfade Şekilleri	124
c.	Yasanın Niteliği	125
d.	Yasada Bulunması Gereken Koşullar	128
(1)	Yasanın Erişilebilirliği.....	128
(2)	Yasanın Öngörülebilirliği.....	133
2.	Sınırlamanın Meşru Amaçlara Yönelik Olması	137
3.	Sınırlamanın Demokratik Toplum Düzeninde Gerekli Olması	140
a.	Sınırlamanın Sınırı Olarak Demokratik Toplum Kavramı	140
b.	Sınırlamanın Demokratik Toplumda Gerekli Olmasının Koşulları	141
(1)	Toplumsal İhtiyaç Baskısının Varlığı.....	143
(2)	Müdahalenin İzlenen Meşru Amaçla Orantılı Olması	145
(3)	Müdahalenin İlgili ve Yeterli Gerekçe Taşması.....	148
III.	AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN 10 (2) MADDESİ KAPSAMINDAKİ GÖREV VE SORUMLULUKLAR	148
A.	Görev ve Sorumluluğun Kapsamı	148
B.	Kamu Görevlilerinin Görev ve Sorumlulukları	150
1.	Kamu Görevine Alınmada Görüşlerin Dikkate Alınması	150
2.	Kamu Görevinin Devamı Sırasında Görüşlerin Dikkate Alınması.....	152
C.	Cezaevi Ortamı ve Kamu Düzeninin Sağlanması	156
D.	Askerler ve Grup Disiplininin Sağlanması Bakımından Görev ve Sorumluluklar	158

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜ SINIRLAMA SEBEBİ OLARAK İTİBARIN KORUNMASI HAKKI	
I. İTİBAR KAVRAMI VE KAPSAMI	159
A. Genel Olarak	159
B. Kavramsal ve Kuramsal Çerçeve	160
1. Kullanılan Farklı Kavramlar	160
2. Kavramın Tanımı	161
3. İtibar Kavramı Hakkında Kuramlar.....	162
a. İtibarı "Mülkiyet" Olarak Gören Görüş.....	162
b. İtibarı "Onur" Olarak Gören Görüş.....	163
c. İtibarı "Saygınlık" Olarak Gören Görüş	165
4. İtibarın Korunması Hakkının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ndeki Yeri.....	167
II. AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NİN İTİBARIN KORUNMASI DAVALARINA GENEL YAKLAŞIMI	169
A. Temel Değerlendirme Kriterlerinin Uygulanması.....	169
B. Kamu Yararı Taşıyan Konularda Tartışma Özgürlüğü	171
C. Sorumluluğun Belirlenmesi.....	174
1. Basın Kuruluşlarının Sorumluluğu	174
2. Aracı Yayıncıların Sorumluluğu	175
D. İtibarın Korunması Davalarında Basının Görev ve Sorumluluğu.....	179
1. Basının Kamusal Tartışma Ortamına Katkısı.....	179
2. Kamusal Tartışmaya Katkı Sağlayan ve Basın Gibi Değerlendirilen Unsurlar	180
3. İtibarın Korunması Kapsamında Basına Sağlanan Güvence Sistemi	181
4. Basına Yönelik Caydırıcı Etkinin Olmaması	184
5. Basının Sorumluluk Rejimi.....	185
III. İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNÜN KORUNMASI KAPSAMINDA YAPILAN BAŞVURULAR VE İTİBARIN KORUNMASI HAKKI.....	187
A. Genel Değerlendirme	187
B. Başvuruların İfadeye Muhatap Kişi Yönünden Değerlendirilmesi	189
1. Siyasetçiler.....	189
2. Hükümetler.....	191
3. Devlet ve Hükümet Başkanları.....	192

4. Kamu Görevlileri	196
5. Yargıçlar	200
6. Özel Kişiler.....	202
7. Şirketler.....	205
8. Gazeteciler ve Basın Kuruluşları	208
9. Bilgi Uçuranlar	211
a. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Bilgi Uçuranlara Genel Yaklaşımı	211
b. Bilgi Uçuranlar ve İtibarın Korunması Hakkı	214
IV. ÖZEL HAYATIN KORUNMASI KAPSAMINDA YAPILAN BAŞVURULAR VE İTİBARIN KORUNMASI HAKKI	217
A. Özel Hayata Saygı Hakkının Kapsamı.....	217
B. Özel Hayata Saygı Hakkının Bir Unsuru Olarak İtibarın Korunması	220
1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Genel Yaklaşımı.....	220
2. İtibar Kavramının İçtihatlarda Belirginleşmesi.....	221
3. İtibar Kavramının 8. Madde Kapsamında Tanımlanması	223
4. Özel Hayatın Korunması Kapsamında Yapılan Çeşitli Başvurular	226

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HAKLARIN ÇATIŞMASI - DENGELEMEDE BAŞVURULAN DEĞERLENDİRME KRITERLERİ VE ORANTILILIĞIN SAĞLANMASI

I. HAKLARIN ÇATIŞMASI VE ÇÖZÜM SAĞLANMASI.....	229
A. Haklar Çatışmasının Varlığı Hakkında.....	229
B. Hakların Çatışmasının Temel Nedenleri	232
C. Haklar Çatışmasının Çözüme Kavuşturulması Hakkında Çeşitli Yaklaşımlar	234
D. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Benimsediği Adil Denge Kriterleri.....	239
1. Genel Yarara İlişkin Bir Tartışmaya Katkı.....	242
2. Hedef Alınan Kişinin Tanınmışlık Düzeyi ve Yazının Amacı.....	242
3. İlgili Kişinin Yayından Önceki Davranışı	243
4. Yayının Şekli ve Sonuçları.....	243
5. Bilginin Elde Edilme Yöntemi ve Doğruluğu	244
6. Yaptırımın Ağırlığı.....	244
II. ÇATIŞAN HAKLARIN DENGELENMESİNDE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ'NİN UYGULADIĞI KRİTERLER	245
A. Olgusal İfadeler ve Değer Yargıları.....	245
1. Temel Ayırım	245
2. Değer Yargılarının Yeterli Olgusal Temele Dayanması.....	246

B.	Davaya Konu İfadelerin Doğruluğunun Kanıtlanması	251
1.	İfadelerin Doğruluğunun Kanıtlanması'nın Talep Edilmesi.....	251
2.	İfadelerin Doğruluğunu Kanıtlama İmkanının Olması	254
C.	Adil Yargılanma Hakkı Kapsamında Sağlanan Bazı Usulü Güvenceler	256
III.	MÜDAHALENİN ORANTILILIK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	260
A.	İtibarın Korunması Davalarında Orantılılık İlkesi	260
B.	Ceza Yaptırımları	262
1.	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Ceza Yaptırımlarına Genel Yaklaşımı	262
2.	Hakaretin Suç Olmaktan Çıkarılmasına Yönelik Yaklaşımlar	263
3.	Ceza Yaptırımının Prensipte Kabul Edilebilirliği.....	265
4.	Hapis Cezaları	266
5.	Adli Para Cezaları	269
C.	Hukuki Tedbirler ve Başvuru Yolları	270
1.	Hukuki Tedbirlere Genel Yaklaşım	270
2.	Tazminat Davası	271
a.	Orantılılık Değerlendirmesinde Dikkate Alınan Temel Kriterler	271
b.	Tazminat Hukuk Yoluna Başvurulması Gerekliği.....	273
3.	Özür Dileme	274
4.	Cevap ve Düzeltme Hakkı	275
5.	İhtiyati Tedbir Kararları.....	278
a.	İhtiyati Tedbirin Kapsamı	279
b.	İhtiyati Tedbirin Süresi	279
c.	İhtiyati Tedbirin Gerekçesi	280
SONUÇ	281	
KAYNAKLAR.....	287	

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi/Mahkeme
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi/Sözleşme
AKPM	: Avrupa Konseyi Parlmenterler Meclisi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AYM	: Anayasa Mahkemesi
B	: Başvuru
BD	: Büyük Daire
Bkz	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
C	: Cilt
çev	: Çeviren
E	: Esas
İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
K	: Karar
No	: Numara
p	: page
Par	: Paragraf
s	: Sayfa
S	: Sayı
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TDK	: Türk Dil Kurumu
UMSHS	: Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi
vb	: ve benzeri
Vol.	: Volume

